



België - Belgique
P.B. - P.P.
8500 Kortrijk
BC 20258

KONINKLIJKE EN MENS LIEVENDE VERENIGING DER
DRAGERS van ERETEKENS en MEDAILLES van BELGIË
VOOR DADEN VAN MOED, ZELFOPOFFERING EN VAN MENS LIEVENDHEID

ONDER DE HOGE BESCHERMING VAN Z.M. DE KONING
EN HET EREVOORZITTERSCHAP VAN DE H. BURGEMEESTER VAN BRUSSEL

VADERLANDSE VERENIGING
Zonder winstgevend doel
Gesticht te Brussel op 3 december 1865 - Koninklijk Erkend op 2 juli 1883

INFOBLAD KORTRIJK

Afgiftekantoor: KORTRIJK CENTRUM

Verantwoordelijke uitgever:
Rasson Nadia - Steenstraat 103 -
8501 Heule

P 806019
PRS: 3048465

Nummer 89 – 3^{de} kw 2019 (juli-aug-sept)

*Koninklijke en Menslievende
Vereniging der
Dragers van Eretekens en
Medailles van België*

Regionale Kortrijk

ONZE JAARLIJKSE STATUTAIRE VERGADERING
VRIJDAG 25 OKTOBER 2019

Mevrouw, Mijnheer,

Het bestuur van de Koninklijke en Menslievende Vereniging der Draggers van Eretekens en Medailles van België, Regio KORTRIJK, heeft de eer en het genoegen U en uw echtgeno(o)t(e) uit te nodigen tot de

Jaarlijkse Algemene Statutaire Vergadering die doorgaat op :

VRIJDAG 25 OKTOBER 2019 om 18.00 uur

In 't Kasteeltje
Heulsekasteelstraat 1 te 8501 KORTRIJK
In Zaal "Den Eik"

AGENDA

1. 18u00 Begin Jaarlijkse Algemene Statutaire Vergadering
2. Verwelkoming door de Voorzitter
3. Nagedachtenis aan de overleden leden
4. Overzicht werkingsjaar 2018 - 2019
5. Bilan 2018 - 2019
6. Kasverslag door de 2 rekeningnazichters
7. Ontlasting penningmeester voor het werkjaar 2018 - 2019
8. Aanduiding rekeningnazichters 2020
9. Is ontslag en herkiesbaar als commissaris Mevr. Tack Lutgarde
10. Korte toespraak door de Voorzitter, met toast aan de Koning.

Een bijdrage aan de J.A.S.V. van **10,00 euro/persoon** voor een welkomstdrank en een hapje, gelieve te storten op rekeningnummer **BE22 7509 0426 1747** met mededeling : **J.A.S.V. 2019**

Indien men aanwezig zal zijn, gelieve één van volgende bestuursleden op de hoogte te brengen van jullie aanwezigheid vóór zaterdag 12 oktober 2019.

Voorzitter

Mevr. Nadia RASSON
Steenstraat 103
8501 HEULE
☎ & 📠: 056 35 63 35
GSM: 0485 12 35 45
e-mail: Nadia@kmvdembkortrijk.be

Ondervoorzitter - Secretaris

Dhr. Philippe DE CALUWE
Mellestraat 263
8501 HEULE
☎: 056 37 11 42
GSM: 0495 32 29 39
e-mail: philippe@kmvdembkortrijk.be

Kanselier – Verslaggever

Dhr. Kurt VERHELLE
Kapel ter Bede 28
8500 KORTRIJK
GSM: 0486 72 19 86
e-mail: kurt@kmvdembkortrijk.be

Uit Sympathie



**UIT SYMPATHIE
VOOR DE DRAGERS VAN
ERETEKENS EN MADAILLES
VAN BELGIË
REGIONALE KORTRIJK**

VANWEGE ANONYMUS

The Paths to Freedom

OMAHA BEACH



Omaha Beach was met een lengte van vijf kilometer het grootste landingsstrand tijdens de invasie van Normandië. Het gebied lag tussen St. Honorine-des-Pertes in het oosten en Vierville-sur-Mer in het westen. De naam Omaha Beach was tijdens de voorbereidingen van 'Operation Overlord' als codenaam gekozen door de Commandant van het Amerikaanse V Corps, Major-General Leonard T. Gerow. De namen van de Britse stranden waren gekozen, omdat die makkelijk uitgesproken konden worden. De Amerikaanse namen hebben echter duidelijk 'n link met het thuisland.

Het V Corps had de taak om het gebied te veroveren tussen Port-en-Bessin en de rivier de Vire (Isigny-sur-Mer). De eerste aanvalsgolf op 6 juni 1944 werd uitgevoerd door de 1st Infantry Division ('The Big Red One') en de 29th Infantry Division ('The Blue and Gray'). Het strand was verdeeld in codenamen als Charlie, Dog Green, White en Red, Easy Green en Red en Fox Green en Red.

De Duitsers hadden hun verdediging goed voorbereid. Aanvankelijk werd de kust verdedigd door uit Polen en Rusland afkomstige troepen, waar de Duitse legerleiding weinig vertrouwen in had. Het waren immers krijgsgevangenen, die konden kiezen uit doodgaan in kampen of dienst nemen in het Duitse leger. Niet echt gemotiveerde eenheden dus. Vandaar dat het Duitse opperbevel half maart 1944 besloot om de 352. Infanterie Division, die tot de best getrainde troepen behoorde, van St. Lô te verplaatsen naar de kust, ter hoogte van Omaha Beach.

De landing op Omaha Beach leidde tot grote Geallieerde verliezen. De inleidende bombardementen en de beschietingen door de US Navy waren slordig uitgevoerd en hadden weinig schade aan de vijand toegebracht. Van de 29 Duplex Drive Sherman tanks gingen er 27 verloren, waardoor de infanterie weinig vuursteun kreeg. Volgens het 'After Action Report' van de 1st Infantry Division waren bijna alle officieren en onderofficieren binnen tien minuten na het neerlaten van de kleppen van de landingsboten gedood of gewond. Daardoor had de divisie geen leiding meer en bleven de mannen –geschrokken van de hevige weerstand– in dekking liggen. Pas na de landing van Brigadier-General Norman D. Cota, Assistant-Commander 29th ID, vatten de troepen weer wat moed op om door de Duitse linies heen te breken. In de film 'The Longest Day' wordt de rol van Norman Cota beeldend vertolkt door acteur Robert Mitchum. De verliezen op Omaha Beach waren enorm: alleen al op dit landingsstrand verloren de divisies meer dan 3.000 man.

De route Omaha Beach leidt u langs de stranden en veel historische plaatsen achter de kliffen en duinen, waar in de eerste dagen verbeten is gevochten om van het strand af te komen en een bruggenhoofd te realiseren.

Lengte route Omaha Beach : 80 kilometer.

Gebuurte kaarten IGN, Carte de Randonnée (1:25.000) 15120T, 14120T en 1312E.

ROUTE BESCHRIJVING

De route begint in Port-en-Bessin bij het Musée des Epaves sous-marine du Débarquement op de D6 tussen Port-en-Bessin en Bayeux.

1. Vanaf het parkeerterrein **rechts**, richting Port-en-Bessin.
2. Rotonde **rechts** (1e afslag).
3. Rotonde **rechts** (1e afslag), D514 richting Arromanches.
4. 1e weg **links**, richting Port Pétrolier 1944.
5. **I-rechtdoor**.
6. **/I rechtdoor**.
7. Wijde Y-splitsing **links** aanhouden, Quai Baron Gérard
8. Volg de weg langs de haven tot aan parkeerterrein. *Aan de overkant van de haven staat een gebouw met de blinde muur schuin naar de haven. Daar staan nog vaag teksten op. Oorspronkelijk stond er op de muur 'Bazar de Port-en-Bessin', maar voor de film 'The Longest Day' is dit overgeschilderd met de tekst 'Bazar de Ouistreham'. Lees verhaal hiernaast.*
9. Parkeer op het terrein vlak voor de pier. *Bij de opgang naar de rechterpier van de haven staat een monument ter herinnering aan de brandstofhaven, die tien dagen na D-day in gebruik werd genomen en 77 dagen heeft gefunctioneerd. Lees verhaal verder.*
10. **Jeeps/Dodges**: vanaf het parkeerterrein **rechts**, over de brug. Lees verder op punt 16.
GMC en groter: vanaf het parkeerterrein de weg terug langs de haven, tot de T-splitsing.
11. **GMC en groter**: T-splitsing **rechts**, D514 Toutes directions.
12. **GMC en groter**: doorgaande weg D514 blijven volgen richting Grandchamp-Maisy.
LET OP: u komt venijnige drempels tegen! Langzaam overheen rijden.
13. **GMC en groter**: u rijdt Port-en-Bessin uit en vervolgens langs golf links van Omaha Golf.
14. **GMC en groter**: verkeerslichten **rechtdoor**.
15. **GMC en groter**: na ± 500 m **links**, richting Etréham, Rue du Villiers-sur-Port.
Lees verder op punt 22.
16. **Jeeps/Dodges**: na de brug **rechts** aanhouden, langs de haven.
17. **Jeeps/Dodges**: 2e straat **links**, Rue du Nord, richting Toutes directions.
18. **Jeeps/Dodges**: 2e straatje **rechts** (moeilijk te zien!), na Le Vaubin, Rue du Phare, steile weg omhoog (18%)
19. **Jeeps/Dodges**: bovenaan de heuvel rijdt u tussen de Golf links door van Omaha Golf.

Wordt vervolgd

OUISTREHAM NAGEBOUWD VOOR 'THE LONGEST DAY'

Punt 8 : Voor de opnamen van de film 'The Longest Day' kan de haven van Ouistreham niet gebruikt worden. Tijdens de strijd in 1944 is veel vernield en inmiddels vervangen door nieuwe gebouwen. Daarom is besloten om de haven van Port-en-Bessin te gebruiken. In deze haven is tijdelijk de stalen brug nagebouwd, waarover de soldaten naar de andere kant van de haven richting het Casino van Ouistreham rennen. De tekst 'Bazar de Port-en-Bessin' op het huis aan de haven is veranderd in 'Bazar de Ouistreham'. De tekst Ouistreham is nog vaag te onderscheiden, hoewel het ieder jaar minder wordt.

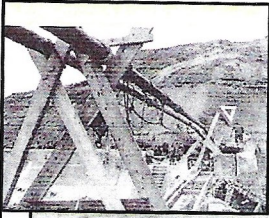
In 1944 bezoekt Field Marshal Montgomery Port-en-Bessin en wordt gefotografeerd in de haven, pal voor het huis met de originele tekst Port-en-Bessin er nog op.

De weg, waar de nonnen in de film tussen de vechtende partijen door naar beneden lopen naar de haven om de gewonde mannen van Capitaine de Corvette Philippe Kieffer te verzorgen, loopt rechts van de haven tussen de huizen door.

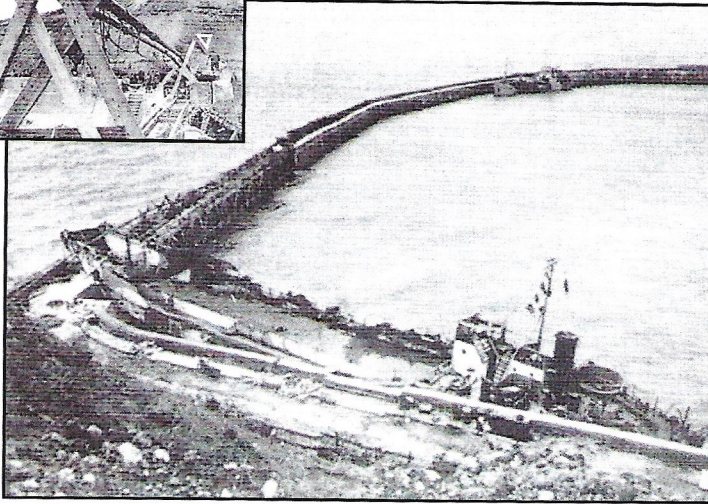
Het gebouw, waar nu het office du Tourisme is in gevestigd, is voor de film omgebouwd tot het gebouw, waar Kieffer en zijn mannen dekking zoeken.



PORT-EN-BESSIN, DE EERSTE BRANDSTOFHAVEN IN NORMANDIË



Punt 9 : Al eind 1943 kiezen de Chiefs of Staff, die 'Operation Overlord' voorbereiden, Port-en-Bessin als eerste haven voor de toevoer van brandstof. De haven moet dienst doen, totdat Cherbourg is bevrijd. Het hoofdkwartier staat onder leiding van Colonel Freeman Budford en is versterkt met stafmensen van oliemaatschappijen als Exxon (Esso), Shell, Motor-oil en Humble. Het transport wordt verzorgd door het general Supply Corps in samenwerking met het Transport Corps, terwijl het overhevelen, van de brandstof in vaten en jerrycans wordt uitgevoerd door het Engineer Corps.



3,6 miljoen liter per dag

De hoeveelheid brandstof, die aangevoerd moet worden, is gigantisch. Een gemiddelde truck heeft 35 liter nodig om 100 kilometer te rijden, terwijl een Half-track voor diezelfde afstand 110 liter nodig heeft en een tank zelfs 235 liter. Op D-Day +14 zijn al 67.000 voertuigen aan land gebracht, die alle van brandstof voorzien moeten worden. Dit aantal groeit gestaag naar 183.000 voertuigen op D-Day+41 en 263.000 voertuigen op D-Day+90.

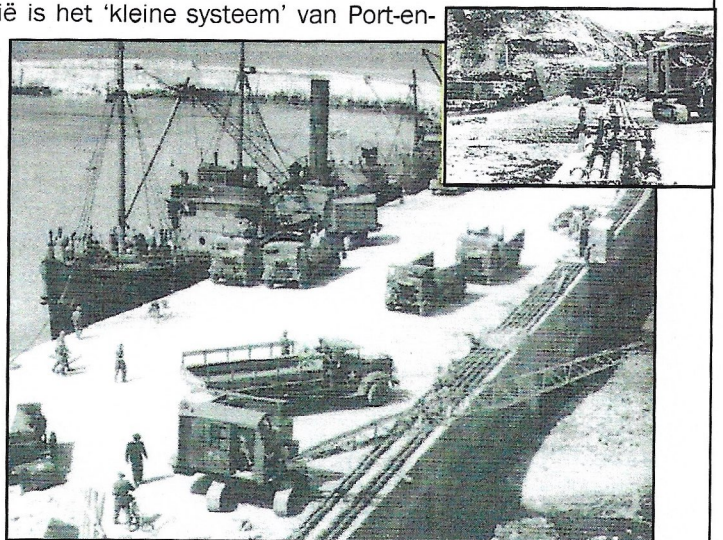
De brandstofhaven bij Port-en-Bessin is operationeel vanaf D-Day+10. tankers gooien het anker uit op twee mijl uit de kust en worden aangesloten op pijpen, die de benzine of diesel naar pompstations aan de kust overhevelen.

Daarvandaan wordt de benzine overgepompt naar reusachtige voorraadtanks onder Mont Cauvin in Etréham of naar het Navy Depot bij Vierville-sur-Mer op Omaha. De diesel wordt overgepompt naar tanks in Ste. Honorine-des-Pertes.

Het depot in Etréham kan 24.000 ton benzine opslaan, wat gelijk is aan 4,8 miljoen liter. Het depot Ste. Honorine-des-Pertes kan 20.000 ton opslaan, wat staat voor zo'n 4 miljoen liter diesel. De brandstof wordt zo snel mogelijk in vaten en jerrycans overgeheveld, waardoor drie weken na D-Day al een voorraad van 5 miljoen liter in reserve klaarstaat op het bruggenhoofd.

In de eerste 77 dagen van de campagne in Normandië is het 'kleine systeem' van Port-en-Bessin onmisbaar voor de brandstoftoevoer. Het systeem met de zes pijpleidingen met elk 15 centimeter doorsnede werkt boven verwachting. In plaats van de geplande 700 ton levert het systeem al snel 2.000 ton brandstof per dag. In september 1944 is het systeem nog verder uitgebreid en levert het maar liefst 3,6 miljoen liter per dag.

De oude haven in Port-en-Bessin is nog vrijwel hetzelfde als in 1944. de rechterpier -met uw gezicht naar de zee- is gebruikt door de Britten (foto's linksboven), terwijl de linkerpier door de Amerikanen is gebruikt (foto's rechtsonder).



Wordt vervolgd

SOCIÉTÉ ROYALE PHILANTROPIQUE DES
MÉDAILLÉS et DÉCORÉS de Belgique
POUR ACTES DE COURAGE DE DÉVOUEMENT ET D'HUMANITÉ
Sous le Haut Patronage de S.M. le Roi
et la Présidence d'Honneur de M. le Bourgmestre de Bruxelles.
ASSOCIATION PATRIOTIQUE
Sans but lucratif
Fondée à Bruxelles le 3 déc. 1865 – Autorisation Royale du 2 juillet 1883



KONINKLIJKE EN MENSLEVENDE VERENIGING DER
DRAGERS van ERETEKENS en MEDAILLES van BELGIË
VOOR DADEN VAN MOED, ZELFOFFERING EN MENSLEVENDEHEID
Onder de Hoge Bescherming van Z.M. de Koning
En het Erevoorzitterschap van de H. Burgemeester van Brussel.
VADERLANDSE VERENIGING
Zonder winstgevend doel
Gesticht te Brussel op 3 dec. 1865 – Koninklijk Erkend op 2 juli 1883

Siège social / Sociale zetel : Astridpad 5 – 8540 Deerlijk
Tel. & Fax : +32 56-32.90.17 – Gsm : +32 477-28.33.21 – Email : rudymaes1@proximus.be
a.s.b.l. / v.z.w. 515/53 – N° d'entreprise – Ondernemingsnr 408.696.434 – Arrondissement judiciaire : Courtrai / Gerechtelijk arrondissement : Kortrijk

Erevoorzitter Provinciale West-Vlaanderen : Graaf Henri d'UDEKEM d'ACQZ
Voorzitter Regionale Kortrijk: RASSON Nadia, Steenstraat 103 te 8501 HEULE
☎ & 📠: +32 56-35.63.35 - 📧: rasson.n@telenet.be

Geachte leden,

Het Nationaal Bestuur van de Koninklijke en Menslievende Vereniging der Draggers van Eretekens en Medailles van België is unaniem tot een besluit gekomen om het lidgeld met **02,00 euro** te verhogen, zijnde van 12,00 euro naar 14,00 euro.

Bij deze wordt eveneens het lidmaatschap aangepast en loopt het boekjaar van het jaar 2020 van 01 januari 2020 tot en met 31 december 2020 en niet meer van 01 oktober tot en met 30 september zoals dit het geval was.

Mogen we bij deze vragen gelieve uw bijdrage van **14,00 euro** willen storten op rekeningnummer: **BE22 7509 0426 1747** met vermelding "*Lidgeld 2020*"

Namens het Bestuur van de Regionale Kortrijk

De Grootte Oorlog

X X I V .

Het beleg van Namen.

De aanvallen op de forten. - De hulp der Franschen. - De beschieting der stad - De val der vesting en de uittocht van het garnizoen. - Duitse gruwelen in de stad.

Intusschen was het beleg van Namen begonnen.

De Duitschers wilden de vesting spoedig verneesteren. De Franschen immers marcheerden Noordwaarts naar de Samber, terwijl de legers van von Kluck en von Bulow naar Frankrijk moesten, in verbinding met hun troepen in de Ardennen. Daartusschen mocht geen hinderpaal zijn. En die was er nu toch nog. Namen, dat door zijn weerstand voor de oprukkende bondgenooten tijd winnen kon!

De Duitschers hadden de les van Luik niet vergeten. Daar waren ze te haastig te werk gegaan. Maar van den beginne af aan brachten ze voor Namen hun zware artillerie, en die zouden ze vooral aan het woord laten. Zij was trouwens geweldig: stukken van 150 mm, mortieren van 210, 280 en 420. de Duitschers beschikten over de reusachtige Oostenrijksche houwitseren, van twee soorten: van 305 en 308, die met bijzonder materiaal vervoerd werden. In een uur waren ze van stelling veranderd en weer aan 't vuren. Ze kwamen uit de werkhuizen van Skoda.

Op den morgen van Donderdag 20 Augustus viel de vijand de voorhoede aan op beide oevers der Maas en den Noord-Oostenlijken sektor der vesting, waar hij voornemens was zijn grootste kracht te gebruiken... Maar de artillerie der forten nam hem onder vuur.

Namen was van Brussel en Charleroi afgesloten. Dien nacht vooral lag de stad te trillen onder het kanongebulder. De bevolking luisterde angstig en onderscheidde het gehuil der verschillende stukken. Met den dag nam het oorlogsconcert nog in kracht toe.

Om halfeen 's middags klonk een scherp gesis boven de stad. Ieder staarde naar boven. Was het weer een Duitse vlieger, die bommen kwam werpen, als op 9, 14 en 15 Augustus, toen burgers en soldaten gewond en gedood werden? Maar nu was het een granaat; zij trof het voetstuk van het standbeeld van Leopold I en sloeg er een gat in.

Maar de vrouwen kwamen dit met bloemen bedekken.

Het geweldig artillerie-duel nam nog steeds in kracht toe. 's Avonds liep het gerucht dat het fort Marchovelette gevallen was. Groepen burgers bespraken den toestand, steunende hierbij op allerlei verhalen. Onrust woog op de menigte. In den nacht hoorde men auto's wegstormen, en men vernam dat het auto-park ont-

ruimd werd en de wagens levensmiddelen en materiaal wegvoerden naar tusschen Samber en Maas.

Den volgenden morgen, 21 Augustus, vertelde men echter beter nieuws. Er was nog geen sprake van terugtocht, en eensklaps hoorde men in de straten een opwekkende marsch en zag men het blauw en rood der Fransche soldaten vonken.

De bondgenooten, de helpers! Dadelijk sloeg de stemming om. 't Waren mannen van het 45e infanterieregiment uit Maubeuge en van het 148e, en de verheugde, geestdriftige burgerij overlaadde hen met geschenken.

Men meende, dat met deze vrienden ook de verlossing gekomen was.

De Franschen trokken naar de hoogten in het N.-O., naar de loopgraven van Marchovelette, waar ze tegenover een onzichtbare vijand zouden komen, die hen van verre bestookte met zijn verschrikkelijke artillerie.

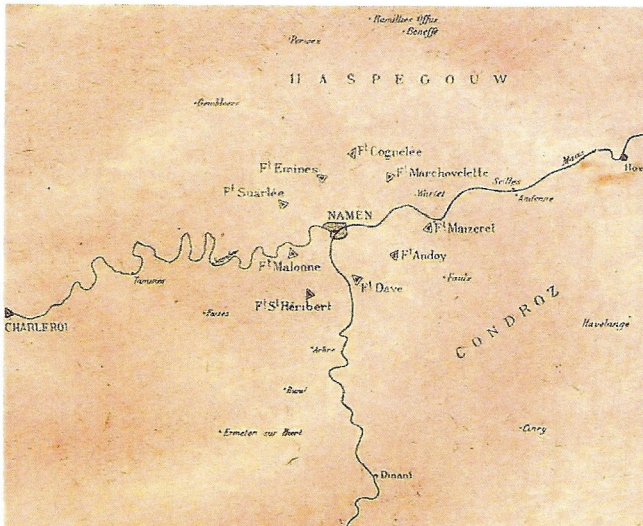
Toen we over de gevechten bij Dinant handelden, deelden we mede, hoe er Fransche troepen Noordwaarts naar de Samber trokken. Het was het 5e Fransche leger. Het zou vijf dagen noodig hebben om 120 km af te leggen, maar de bevelhebber gen. Lanserac, moest omzichtig te werk gaan, daar hij een flank-aftocht uitvoerde. Immers, zijn rechtervleugel werd bedreigd door de Duitschers, die bij Dinant, aan den rechteroever der Maas nestelden. En aan zijn linkervleugel moesten de Britten aansluiten, maar zij waren er nog niet, terwijl de Duitschers Brussel bezetten en dus van 't Noorden uit den rechtervleugel der Franschen aanvallen konden.

Het Fransch hoofdkwartier gelastte voor 21 Augustus een offensief ten Noorden der Samber. De Engelschen zouden dan van Charleroi naar Nijvel moeten oprukken. Lanserac besloot dit offensief pas op 23 Augustus te beginnen, wanneer de Engelschen er zouden zijn. Dan ook zou hij weten hoe het offensief, dat de Franschen in de Ardennen namen, geslaagd was of niet. Want zoo dit offensief niet slaagde, en hij stond ten Noorden der Samber, dan stelde hij zijn leger aan vernietiging bloot.

Namen moest hem steunen, maar de gouverneur der vesting vroeg hem zelf hulp. De 10e Fransche divisie had de Samber reeds bereikt, bij Auvélais, Taminés en Ham, doch werd teruggedrongen door de Pruische garde van von Bulow (21 Augustus). In de richting van Châtelet had de 1e Fransche divisie intusschen ook heftige aanvallen te weerstaan.

Bij Namen was Marchovelette onttakeld. Het 8e linie-regiment snelde ter hulp en nam stellingen in tusschen Marchovelette en Cognée. Andoy en Maizeret hadden ook reeds veel geleden, want eveneens hier lieten de Duitschers hun zwaar geschut spelen.

Maar de drie Fransche bataljons, die wij door Namen hadden zien trekken (van het 148e en 45e regiment), onder 't bevel van generaal Mangin, wekten nieuw vertrouwen. Zij zouden een aanval wagen tus-



Namen en zijn fortengordel.

schen Marchovelette en de Maas, in de richting van Wartet. De charge werd geblazen. Het bataljon van het 45e Fransche linie-regiment, onder kommandant Janson, twee bataljons van ons 10e regiment en eenige detachementen van ons 8e regiment stormden door de ravijn van Gelbressée en op de beboschte helling van Wartet. Een vreeselijk vuur maaide in hun rangen. Onze artillerie kon hen weldra niet meer helpen. Loopgraven delven bleek in den rotsgrond onmogelijk, en de onzen moesten wijken. De vijand dreef zijn infanterie daarentegen vooruit en nam het kasteel Beauloi, tusschen Cognée en Marchovelette. 's Avonds echter veroverden de Franschen het weer. De forten Maizeret en Marchovelette waren weerloos. Het eerste werd ontruimd. In 't laatste wilde men nog stand houden.

Aan de Samber streken hopeloos de Franschen. De Engelschen stonden nu ten Westen van Bergen. Het Fransche offensief in de Ardennen mislukte.

Zoo werd het Zondag 23 Augustus.

De Duitschers zouden dien dag een aanval in 't groot doen. Het 1e leger (von Kluck) moest in 't Westen opereeren; het had tot taak den uitersten linkervleugel (Franschen en Britten) te verpletteren en te omsingelen, en tusschen Samber en Schelde naar Frankrijk op te trekken.

Het 2e leger (von Bulow) kreeg Namen voor doel en zou de veste bestormen en de Franschen van de Samber verjagen.

Het 3e leger (von Hausen) had voor rol uit de Ardennen over de Maas te trekken (bij Dinant) en het leger van Lanserac in de zijde te bestoken.

Hoe von Kluck in 't Westen aanviel, zullen we straks zien. Von Hausen veroverde de brug van Dinant en alle overgangen der Maas tusschen Yvoir en Hermeton.

Namen zieltoogde intusschen. Met den middag bezweek Cognelée. Om 1 uur sprong Marchovelette. De veldbatterijen lagen vernietigd. De infanterie was uitgeput. Er werd bevel gegeven tot den terugtocht en er was geen oogenblik te verliezen. Om 1 uur gebood generaal Michel de algemeene ontruiming.

Reeds moesten afgesneden Belgische soldaten zich gevangen geven. Zoo was ook het lot van het 2e bataljon van het 3e linie. De Kongoleesche vrijwilligers van kolonel Chaltin wisselden nog geweervuur met den vijand aan de Maas. Deze trok af, maar voerde eene omsingelende beweging uit en dekte zich achter honderden Belgische gevangenen. Zoo kon Chaltin zich niet meer verdedigen en moest hij zich met zijn 120 man overgeven.

De 8e en 10e brigaden verzamelden zich bij het station. Duitse machinegeweren van de nabijliggende hoogten namen hen onder vuur. Na eenige paniek herstelden de troepen hunne rangen en trokken ze terug door de stad. Dan was het de tocht tusschen Samber en Maas, waarover we straks meer bijzonderheden vertellen.

De stad Namen, die we eenigen tijd uit het oog verloren, was intusschen geweldig gebombardeerd geworden.

Dien Zondag 23 Augustus, den dag van den massa-aanval en de beslissing tevens, werd even na den middag de beschieting zeer hevig. De vijand mikte naar de bruggen, welke naar de oude citadel en tusschen Samber en Maas leidden. Twee uren duurde het bombardement. Toen kwam er een stilte, doch niet lang duurde het of weer vielen krakend de granaten neder. De bevolking vluchtte in de kelders. 't Was alsof er een orkaan boven de stad woedde. Daken, muren stortten in. Brand laaide hier en daar. De angstige burgerij voelde den bodem en de wanden van hun verblijf daveren. In de ambulance had men de gewonden ook onder de gewelven gedragen. 't Waren uren vol tragiek.

Weer eenige kalmtte. Maar om half zeven barstte een nieuwe storm los. Welk een Zondag! Wilde de vijand dan de gansche stad vernielen en aldus zijne overwinning vieren?

Dan opnieuw stilte.

Maar Namen was bezet. De voorhoede der Duitschers rukte de stad binnen. De soldaten hielden het geweer aan de heup, den vinger aan den trekker. Omzichtig slopen ze door de verlaten straten.

Een hevige slag! De laatste verdedigers lieten de voornaamste brug over de Samber springen.

Het groot hotel der citadel was vernield, het gerechtshof zeer beschadigd. Vooral de wijk van het arsenaal had veel geleden. En toch viel overal de schade nog mee. Men had ze zich tijdens het bombardement erger voorgesteld.

Wij moeten nog een zonderling avontuur verhalen.

Dien Zondag ook, in den voormiddag, reed een auto met de witte vlag Namen binnen. Twee Duitse officieren, generaal Talbot en luitenant vorst von Reuss, kwamen naar het stadhuis en eischten van den burgemeester, den heer Procès, de overgave der stad.

De magistraat antwoordde natuurlijk, dat hij daarover niet te beslissen had, maar wel de gouverneur.

Generaal Talbot vroeg dan, dat de burgemeester hem naar het groot hoofdkwartier zou brengen, dat in de omgeving van Bioul moest zijn. De heer Procès steeg in de auto, welke zuidwaarts reed.

Onderweg hielden Belgische gendarmen de auto

aan. De burgemeester deelde 't geval mee. De Duitse officieren riepen hun onschendbaarheid als parlementairen in. Maar de gendarmen kenden alleen hun consigne, zoo beweerden ze, en tastten de beide Duitschers af.

En toen ze nu uit een diepen zak twee revolvers haalden, spraken ze van niets meer of min, dan de parlementairen te fusilleeren. De heer Procès bracht hen tot reden, en de gendarmen namen er dan genoeg mee de beide officieren aan een Belgische compagnie over te leveren, die in de omgeving ronddoelde.

Uren zocht men naar 't hoofdkwartier.

Intusschen was Namen gevallen en het leger in aftocht. Tusschen Samber en Maas heerschte de grootste onzekerheid, en zoo vernam de kapitein, die trouwens heel korrek en beleefd tegenover de parlementairen was geweest, dat zijn compagnie door Duitschers omsingeld was. Men was nu in het bosch van Profondeville.

En 't bleek, in den nacht, dat het nieuws waarheid was.

Den volgenden morgen verzamelde generaal Talbot, die nu de meester geworden was, de 200 Belgische soldaten op de markt van Profondeville en hield tot hen de volgende toespraak:

"Soldaten, gisteren waren wij uw gevangenen, en nu zijt gij de onze. Daar ik mij slechts te loven heb over de wijze, waarop ik door uw officieren behandeld ben geworden, zal ik aan deze heeren een vrijgeleide verleen om naar hun leger terug te keeren. En u geef ik toelating naar huis te gaan, op voorwaarde, dat ge niet meer de wapens tegen Duitschland zult opnemen. Be-looft gij mij zulks?"

Een gemompel van stemmen volgde hierop. Maar de mannen konden zoo goed ontkennend als bevestigend geantwoord hebben. Generaal Talbot nam dan maar aan dat het laatste is geschied, en hernam :

"Zoekt burgerkleeren en verspreid u!"

De soldaten liepen heen, verwisselden hun uniform tegen een plunje en verdwenen.

Generaal Talbot en de luitenant bleven te Profondeville. De burgemeester keerde naar Namen terug. 't Was hoog tijd, want Duitse officieren op 't stadhuis, woedend over de afwezigheid der parlementairen, hadden de schepenen als gijzelaars genomen en dreigden ze te fusilleeren.

Maar nu was de heer Procès daar, zonder generaal Talbot en luitenant von Reuss. De burgemeester verklaarde het gebeurde. 't Klonk zoo ongelooflijk dat de Duitschers den magistraat bedreigden. Eindelijk stemden ze toe te wachten. Talbot daagde dan toch, ten slotte op en de burgemeester was gered.

De bevolking van Namen, moest zich dus gewennen aan de nieuwe meesters.

't Was 't begin der lange bezetting.

Troepen golfd en door de stad. "Paris!" klonk het steeds... De pinhelmen waren nog niet tevreden met deze veste. Naar de Fransche hoofdstad moesten ze. Dit was het doel van den "Krieg", het voorwerp hunner wenschen.

De kommandant van het bezettingsleger liet een proklamatie uithangen, waarin hij zich tevreden noemde

over de ontvangst der legers. Het scheen, dat talrijke Duitschers de versiering, die voor den Koning en de Koningin aangebracht was geworden, en op veel plaatsen nog de gevels tooide, als voor hen bestemd aanzagen!

Troepen trokken door, wagens en geschut daverden over de straten. Van de acht bruggen over de Maas en Samber waren er zes opgeblazen. De Duitschers gebruikten de andere.

"Naar Frankrijk !" was nu de roep.

De brug over de Samber was gelukkig niet breed en daardoor werd de opmarsch vertraagd.

De Namenaars zagen zonderlinge tooneelen. Op de Place Saint-Aubin werd oefening gehouden. Nu reeds? Was het om indruk te maken op de bevolking? Een onder-officier scheen ontevreden over een zijner mannen, liet hem aantreden, snauwde hem wat toe en gebood hem dan zesmaal ten gronde te leggen ! Tucht voor alles... Maar de Namenaars walgden van die Duitse discipline.

Zoo werd het Maandag avond. De stilte na den orkaan woog zwaar. Maar die stilte ging een nieuwe storm vooraf.

Om half-tien luidde de klok van 't belfort. De burgers, die naar de ramen liepen, zagen tot hun schrik een hevigen brandgloed. Wolken van vonken dwarrelden over de stad. Geweerschoten knetterden. Men vroeg zich af, of er Belgen en Franschen teruggekeerd waren.

Neen, 't was oude stelsel van schrikaanjaging, dat ook hier toegepast werd.

Brutale, dronken soldaten, die in de herbergen aan het station en op de Markt hun overwinning hadden gevierd, waren eensklaps begonnen met huizen te bestormen en ze in brand te steken. Vluuchtende burgers werden neergeschoten. De brandweer, die op 't noodgeklep uit 't belfort naderde, moest in een woning werkloos blijven. In de rue Rogier en rue Saint-Nicolas laaiden de vlammen. Het Institut Ophtalmique werd niet ontzien, al was het nu een ambulance. Dan breidde het vuur zich op de Markt uit. Het stadhuis brandde uit, en de verzameling schilderijen van Claus, Gilsoul, Baron e.a. werd vernield.

Het 11e verslag van de "Officieele commissie" getuigt hiervan o.m. :

"Op Zondag 23 Augustus, 4 uur 's namiddags, trokken de Duitse troepen de stad Namen binnen. Dien dag ging alles ordelijk toe : officieren en soldaten eischten levensmiddelen en drank op; soms betaalden zij met geld, vaker met rekvisitie-bons, voor het meereedeel van geener waarde, maar die door de bevolking te goedertrouw, in hare onbekendheid, overigens met de Duitse taal, zonder moeilijkheden aanvaard werden.

Zoo ging het ook 's anderendaags, den 24n, tot 9 uur 's avonds. Dan weerklonken eensklaps herhaalde geweerschoten op verscheidene plaatsen, en zag men in de voornaamste straten Duitse soldaten, al schietende, vooruitrukken. Terzelfdertijd bijna verhief zich een zagnlijke kolom vlammen en rook van uit het middenkwartier : de Duitschers staken de "Place d'Armes" in brand, en nog vier andere plaatsen: Place Léopold, rue Rogier, rue Saint-Nicolas, avenue de la Plante.



Onder de vreedzame en weerloze bevolking ontstond eene ware paniek : de Duitschers beukten met geweerkolven de deuren der huizen in en wierpen ontvlambare stoffen in de gangen. "Rue Rogier" werden zes bewoners, die den brand poogden te ontkomen, op den drempel hunner huizen gedood. Om niet hetzelfde lot te ondergaan, waren de andere bewoners der straat verplicht, voor het meerendeel in nachtgewaad, langs de tuinen weg te vluchten, zonder den tijd te hebben gehad kleederen of geld mede te nemen.

In de "rue St.-Nicolas" werden verscheidene werkmanshuizen in brand gestoken. Een groot aantal woningen en houtmagazijnen werden vernield "Avenue de la Plante".

De brand van de "Place d'Armes" duurde tot Woensdag. Hij vernielde het stadhuis met zijn archief en zijn schilderijen, de groep aanpalende huizen, gansch de wijk begrepen tusschen de "rue du Pont", de "rue des Brasseurs" en de "rue du Bailly", het "Hôtel des Quatre Fils Aymon" alleen uitgezonderd.

Er werd niet ernstig gepoogd den brand te beperken. Van den aanvang af, verbood men den burgers, die op het geluid der noodklok wilden toesnellen, hunne huizen te verlaten. De overste der Brandweer slaagde er nochtans in de plaats van het onheil te naderen, onder de kogels die door de straten floten; op de "Place d'Armes" hield een officier hem tegen, en zond hem, op hooger bevel, onder begeleiding naar huis.

Om hun optreden te verrechtvaardigen, beweerden de Duitschers dat 's Maandags avonds op hunne troepen gevuurd was. Alles bewijst dat deze bevestiging ongegrond is, terwijl, integendeel, het samenbrengen van zekere omstandigheden, eene reeks overeenstemmende

aanduidingen de meening opleggen, dat de gebeurtenissen te Namen met voorbedachtheid geschieden en behoorden tot de taktiek van schrikaanjaging, welke door de Duitsche legers voortdurend in België werd aangevend.

Veertien dagen te voren reeds had de bevolking van Namen bij de Belgische overheden al de in haar bezit zijnde wapens ingeleverd. Officieele berichten hadden ze op de hoogte gebracht der oorlogswetten. Door de burgerlijke en militaire overheden, door de geestelijkheid en door de pers was ze aangemaand de oorlogvoerenden te eerbiedigen. De stad was sedert 36 uren door de Belgische troepen ontruimd. Al hadde de bevolking nog over de daartoe noodige middelen beschikt, toch zou zij de groote dwaasheid niet hebben begaan in opstand te komen tegen en een aanval te wagen op de Duitsche legermassa's die de stad vulden en er al de lanen van bezetten. Overigens, hoe dient het feit uitgelegd dat, op de vijf plaatsen waar die aanval zou hebben plaats gehad, de Duitsche troepen juist daar over het brandstichtend materiaal beschikten, dat toeliet op staanden voet de stad in brand te steken?

De nu ontstane wanorde begunstigde de plundering waarvan het Duitsche leger de gewoonte heeft. Op de "Place d'Armes", namelijk, werden de huizen geplunderd, alvorens in brand te worden gestoken. In de wijk der Sint-Nikolaaspoort vonden de bewoners, bij hun terugkeer, hunne huizen geplunderd; bij één onder hen werd de brandkast opengebroken en 17.000 frank, in verscheidene waarden, waren er uit verdwenen.

De volgende dagen, wanneer de toestand weer betrekkelijk kalm geworden was, duurde de plundering voort, en in verscheidene huizen waar officieren verbleven, werden al de meubelen opengebroken en de wijn,

het linnen, tot vrouwenkleeren toe, gestolen.

Men heeft er meermaals op gewezen dat onder alle koren kaf is en een dronken soldaat niet te beteugelen. Maar hier, als elders in ons land, stelden de officieren zich aan het hoofd der plunders, zonden stapels meubelen en kostbaarheden naar hun heimat. En de soldaat volgde natuurlijk met voorliefde de daden zijner oversten.

Brand en geweervuur hebben onder de bevolking van Namen talrijke slachtoffers gemaakt. Verscheidene bejaarde personen kwamen in de vlammen om, anderen werden gedood op straat of in hunne woning neergeschoten. Ongeveer vijf-en-zeventig burgers zijn aldus, in de dagen van den 23n, 24n en 25n Augustus, omgekomen.

Terloops vermelden wij het nemen van gijzelaars, alsmede de ruwe behandeling waaraan de aanzienlijke personaliteiten der stad hebben blootgestaan gedurende gansch de eerste periode der Duitsche bezetting.

De heer Claes, als gekwetst soldaat door de Duitschers gevangen genomen, verhaalt van zijn bezoek te Namen, waar hij den Duitschen gasthuistoezichter als vertaler moest vergezellen :

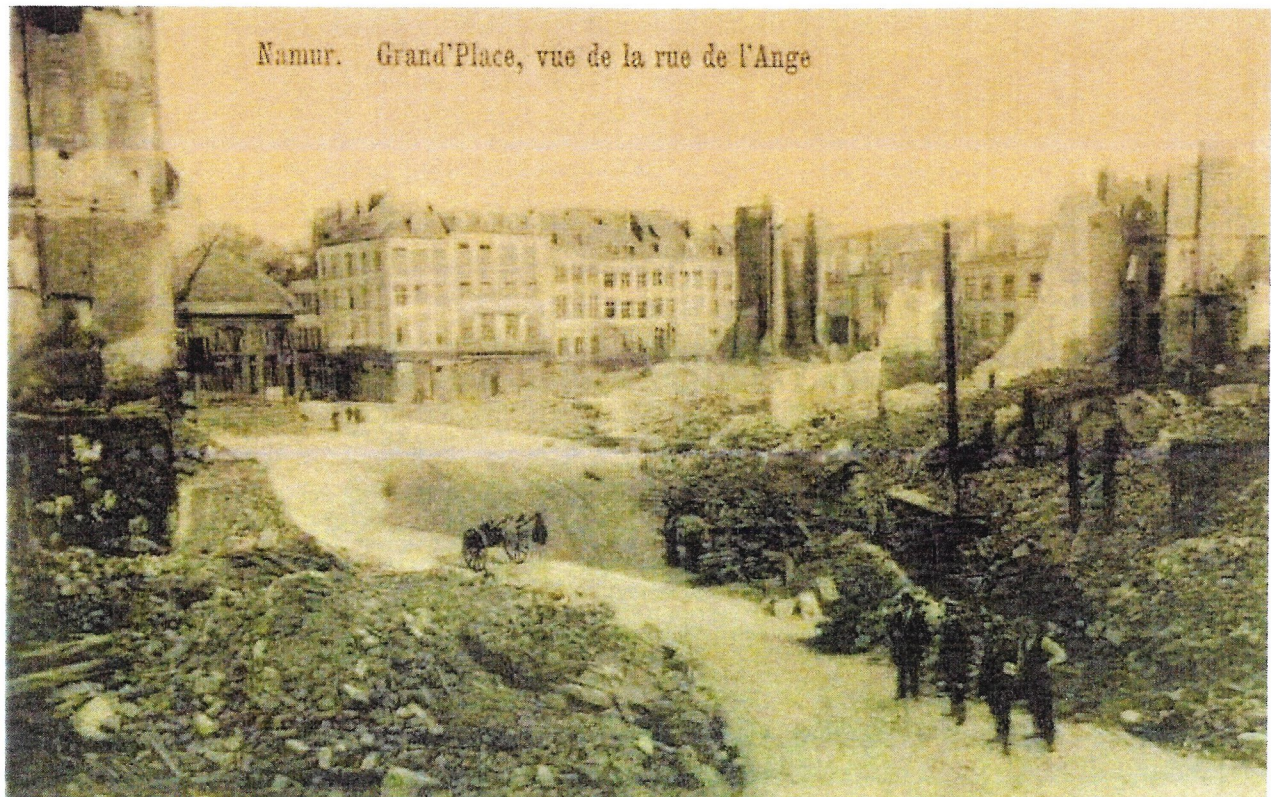
“Den volgenden morgen komt de Lazarett-inspektor, Magersuppe, mij halen, om mee naar Namen te gaan. Daar is iets gesprongen aan de elektrische inrichting, en daar is in 't klooster ook geen gist meer om brood te bakken. Magersuppe heeft de toelating gekregen, mij mee te nemen als tolk.

Wij rijden 't klooster uit in een lichten ziekenwagen; een soldaat voert, en we staan aldra op den weg naar Namen. 't Is zoo zielstreurig al wat hier onder mijn blikken valt. De huizen langs den weg staan verlaten, en de soldaten hebben ramen en deuren ingebeukt en al

verdaan en stukgeslagen wat hun onder de handen viel.

Tucht heerscht er zeker onder de Duitsche soldaten, maar het vernielen en stelen in de huizen der ongelukkige Belgen valt voorzeker niet onder de toepassing van de regelen dier tucht. Ik zie officieren langs huizen stappen, waar de soldaten nu nog naar buit aan 't zoeken zijn. - ze doen of ze 't niet merken. Die lieve, goede jongens mogen ook wel een pleziertje hebben - wat ?

Op de korenvelden, links en rechts van den weg, wemelt het van Duitsche troepen; 't is of een nomadenvolk daar zijn kamp heeft opgeslagen. De lage, bruine tenten lijken van verre gelijkvormige aardhoopen; daartusschen staan de paarden in lange trossen aan touwen tusschen twee staken gespannen. Een rij van verscheidene tientallen kanonnen—Belgische, zegt Carl Magersuppe— staat langs den weg, en in de velden zijn de loopgraven nog zichtbaar, door de Belgische soldaten aangelegd. Over den weg trekt een lange stoet van boerenkarren; op elk dezer een tiental soldaten, die zingen en juichen dat ze naar Parijs trekken. Ze kijken me benieuwd aan. Ik ben waarschijnlijk de eerste Belgische soldaat dien zij zien. Met moeite geraken wij er door heen. Nu en dan roept een officier ons een brutaal halt toe, en moet Magersuppe verklaren, wat “der Belgier” daar naast hem in het rijtuig doet. Op den Naamschen steenweg moeten we bijna een uur blijven stilstaan; een onafzienbare kolom soldaten, ruitierij vooraf, met honderden karren en wagens tot bovenop volgepakt met allerlei tuig, moet langs ons heen. Voor iederen wagen slaan twee of vier jonge, krachtige paarden, al het leder-tuig is splinternieuw, en in een volkomene orde trekt de geweldige stoet over den aardeweg langs de kassei. Op iederen wagen zitten vier mannen, twee voor en twee achter, die op hun luie gemak op het overtrekzeil liggen



en hun pijp rooken. Zoodra de stoet voorbij is, rijden wij verder. We komen langs twee reusachtige kanonnen, twee vervaarlijke monsters, de beruchte Oostenrijksche houwitser. De kanonniërs, die er opzitten en omheen staan, zien er uit, in hun blauw werkjasje, als gewone fabrieksarbeiders. Zij smeren en poetsen aan de zware stukken staal en koper, onder het toezicht van een paar officieren. Het zijn Oostenrijkers. Die loebassen hebben onze fortten reeds stuk geschoten, honderden Belgische soldaten gedood, en ons land is nog niet in oorlog met Oostenrijk. Hun gezant zit nog te Brussel. Zijne Apostolisch Majesteit—of hoe heet hij ook weer—houdt er een zeer eigenaardig geweten op na.

Hoe meer wij Namen naderen, hoe treuriger het uitzicht wordt van alle dingen. Groepjes vrouwen en kinderen trekken met pakken en korven aan de hand uit het overvolle Namen weg, terug naar hun dorp, dat ze bij 't naderen van den vijand ontvlucht waren. Ze loopen over de velden naast den weg, en telkens dat een Duitscher op hen toegaat, steken ze allen samen de handen in de hoogte, tot groot vermaak van de soldaten. Ze durven niet verder gaan, zoolang er troepen op de baan zijn, en loopen besluiteloos naar rechts en links. De huizen zijn hier erg beschadigd, de ramen zijn ruw uitgekloven, de deuren ingestampt en hier en daar steekt een armzalig stuk wit linnen aan een stok buiten het raam, als eene smeekende bede om genade. De menschen staan in groepjes voor de deuren te praten; niemand durft alleen in huis blijven, en in aller oogen ligt een rillende angst. Op sommige deuren zijn met krijt allerhande aanduidingen geschreven: "Gute Leute—Nicht Brennen—Leute haben nichts mehr—Schoene Maedel" en meer andere. Soldaten komen langs ons heen, beladen met wijn—en likeurflesschen. Een is er zo beestig dronken, dat twee kameraden hem moeten rechthouden. Een Hauptman komt er langs en glimlacht goedig vaderlijk. Zeker een uitstekend officier! Carl Magersuppe kijkt het alles al even verwonderd aan als ik. Hij keert zich opeens naar mij met een rood gezicht en zegt: "Der Krieg ist ein schreckliches Ding".—Ik geloof, dat hij het betreurt mij te hebben meegenomen.

Nabij de Maasbrug zie ik een lange stoet Belgische krijgsgevangenen, de officieren vooraan, in onze richting komen. Die worden weggevoerd naar den trein, naar Duitschland.

Op het stationsplein houden we stil. Carl Magersuppe moet even weg naar een militair kantoor in een der hotels, en ik blijf onder de bewaking van den koetsier. De grond om mij heen ligt bestrooid met Belgische postzegels. Tegen de spoorhal staan een aantal wagens en auto's, en in een hoek zijn soldaten hun potje aan 't koken. Alles draagt het teeken van ruwe, barbaarsche behandeling. Overal gaan er soldaten en officieren, op wier gezichten het bewustzijn van de overwinning glanst; dat is hier nu allemaal van hen en ze moeten zich hoegenaamd niet bekommeren om wat aan de vijanden toebehoort, het is "buit".

En tegen den hoogen voorgevel van het stationsgebouw hangen nog de versieringen en welkomspreuken rond vergulde schilden met de beginletters "A" en "E" (Albert en Elisabeth). Vlakbij, aan 't begin der

straat, staat een triomfboog met dezelfde gulden letters, want den eersten Zondag van Augustus 1914 zouden Koning Albert en Koningin Elisabeth hun Blijde Inkomst hebben gehouden in hun goede stad Namen...

O, mijn Koning! Het wordt mij op dit oogenblik zoo week om het hart. Ik heb uw intrede bijgewoond in andere steden van het vaderland. Ik heb mannen en vrouwen opgetogen hooren juichen en geestdriftig hoeden en doeken zien zwaaien; ik heb de oogen van honderdduizenden zien schitteren van een zoo diep liefde voor U, voor uw edele gade, voor uw drie lieve kinderen, en ik heb verleden jaar, op een zomeravond, bijgewoond hoe uw rijtuig te midden der Antwerpsche volksstraten niet meer voort kon door de geestdriftig samendringende menigte, en ik heb mannen en vrouwen gezien die weenden van ontroering, en die van uit de armelijke ramen op de verdiepingen de handen naar u uitstaken... En ik zie nog het prinsesje, het lievelingskind der Belgische bevolking, met haar engelenkopje naar links en rechts groeten, naar de gelukkig stralende gezichten der menschen, naar de verlichte en versierde huizegevels—en tegen u aanleunen en u met haar vingertje wijzen al de mooie lampions en bloemen... O, mijn Koning, toen heeft mijn ziel meegetrild, mijn mond meegejuicht met de ziel en den mond van uw jubelend volk.

En hier wachtte u een zelfde onthaal; de oude trouwe Walenstad had zich met zenuwachtige vreugde gereed gemaakt, om u een hulde te bieden, een Koning, als gij zijt, waardig... En waar zijt ge nu? Waar zijt ge en waar is onze Koningin, en waar zijn uw drie lieve kinderen? Waar ik om mij blik, zie ik enkel den hatelijke trots van vreemdelingen, die uw schoon land roekeloos en barbaarsch vermoorsen en verderven. Waar zijt ge nu? Geslagen en verjaagd van uw eigen grond door degene die zich bij—Gods—genade heerscher alle Duitschers noemt, op wiens erewoord ge in uw simpele eenvoudigheid meende te kunnen vertrouwen, evenals wij... Mijn Koning, ik heb me nooit zoo dicht bij u gevoeld. Maar treurig is het mij, op dit oogenblik, den vijand zijn bloedige intrede te zien viëren, daar waar men uw Blijde Inkomst had voorbereid.

Namen draagt nog de versche sporen van de beschieting. Huizen branden nog hier en daar, hoopen steenen en kalk, verbrijzelde ruiten en dakpannen bedekken de straten, daar waar bommen zijn ingeslagen. Op sommige plaatsen is het onmogelijk door te komen. Langs de hoofdstraten trekken zingende troepen Westwaarts de stad uit, schildwachten staan aan alle kruispunten, en overal zijn verordeningen en berichten aangeplakt voor de inwoners, over het openlaten der huizen, 't verlichten der ramen, het aangeven van verstoken soldaten, het inleveren van wapens, en hoofdzakelijk over de vreeslijke straffen die onmiddellijk zullen toegepast worden bij de minste francs-tireursdaad. De plakaten zijn geteekend: "von Bülow".

De menschen durven niet binnenshuis blijven, 't is er hun te angstig, te benauwd. Elk oogenblik kan er daarbuiten iets gebeuren, kunnen van op straat moord en brand dreigen, kan de vijand iets afkondigen of eischen, dat ze maar zouden vernemen als het te laat is. Het is de

drang die ieder mensch naar buiten drijft in de open lucht, waar meer vrijheid van beweging is, waar men gemakkelijker ademt en men het gevaar ziet komen, al is het ook grooter. En zoo staan de Namenaars voor de deuren hunner huizen te wachten op het lot dat hun vaderstad dreigt, zonder een voet van de stoep voor hun huis weg te gaan, nauwelijks even een woord tot den buurman richtend, die ook voor zijn woning staat. In de weinige woorden, die ik met hen spreek, klinkt de angst door, dat ze misschien luider spreken dan het den heeren Duitschers betreft. En ik ga spoedig verder, omdat ik gewaar word, dat ik de menschen bang maak. Wanneer de Deutsche officieren voorbij komen, doen ze zich geweld aan om een kalm en onverschillig gezicht te zetten, maar men merkt al te duidelijk aan hun schichtig schuwe blikken, aan de zenuwachtig ingehouden bewegingen van armen en beenen, hoe doodsangst die menschen martelt. Aan een heer die voor zijn deur staat, vraag ik een aanduiding omtrent de straten. Hij schrikt als uit een benauwelijken droom, en met hakkende stem geeft hij mij antwoord. Uren lang hebben zij in de kelders van hun huizen gezeten, uren lang heeft 't gieren en huilen en donderend losbarsten der granaten hun zenuwen verscheurd, hebben ze den grond voelen daveren, de ruiten en dakpannen rinkelend op de straatsteenen hooren kletteren, hebben ze sidderend elk oogenblik verwacht dat de volgende granaat misschien op het huis zou vallen biven hun hoofd. En toen ze meenden dat alles voorbij was, dreigde de bezetter opnieuw te beginnen, woester en wreeder nog, bij 't minste dat niet naar zijn zin zou gebeuren. Een onvoorzichtigheid, waar niemand aansprakelijk voor is, kan zoo licht voorkomen. Onze boodschappen brengen ons in een straat, waar eenige vrouwen voor een bakkerij te wachten staan; daar is in de stad gebrek aan gist, en vruchteloos verzeeken de bakkers aan de smeekende huismoeders, dat zij zelf zonder de, opeens zoo kostbare, stof zijn. De vrouwen blijven koppig voor de deur staan. Thuis is er geen brood, hebben de kinderen honger.

Een Duitsch soldaat roept haar opeens iets zeer barsch toe; met een gil stuiven ze uiteen. Andere soldaten komen bij het hooren van het lawaai van links en rechts uit herbergen en winkels gesprongen, ze houden hun geweer reeds gereed. Ik hoor duidelijk het kort rammelrukken aan den geweergrendel, en gelukkig verschijnen op dat oogenblik enkele officieren in de straat, zooniet ontstond er een bloedbad."

Namen en de zeventien omliggende gemeenten werden belegd met eene belasting van 50 millioen, later tot 32 millioen teruggebracht, mits storting van één millioen binnen de vier-en-twintig uren. Het kasgeld van eene private bank, de "Banque Générale Belge", werd aangeslagen. Op aanklacht der beheerders, werd beslist, dat het bedrag van dit in kas zou afgerekend worden op de oorlogsschatting.

Het onmiddellijk omliggende gedeelte der stad was het tooneel van dezelfde geweldenarijen.

In dit gedeelte van het land werden vele kasteelen en villa's stelselmatig geplunderd. Een inwoner van Namen zag, op een Duitschen wagen, de meubelen uit zijn buitengoed voorbijrijden.

De buit werd naar Duitschland opgestuurd.

De bisschop, Mgr. Heylen, werd zelfs met den dood bedreigd.

Nu, over de gruwelen der Duitschers in de provincie Namen hebben wij nog niet 't laatste woord gezegd.

Zoo was dus ook deze tweede vesting gevallen.

We zullen nog het aftrekkend leger volgen, dat aan de omsingeling ontkomen was.

Over Namen hebben verlerlei kwade geruchten geloopt. Uit het bovenstaande blijkt, hoe deze veste zich, evenals Luik, tot het laatste verdedigd heeft, maar voor de overmacht bezwijken moest. Met heldenmoed werd er gestreden.

Marchovelette, dat het eerst bestookt werd, had heftige aanvallen te weerstaan. De koepels werden vernield, het beton scheurde los. Mannen bezweken aan gruwelijke brandwonden. Anderen hadden een korteren doodstrijd.

De bekende Vlaamsche schrijver Ernest Claes, waarvan we reeds een bladzijde aanhaalden, en die in het klooster te Champion als gekwetst krijgsgevangene verbleef, heeft daar eenige dier rampzalige verbrandden zien binnenbrengen.

"Achter mij, in de gang, schrijft hij in zijn werk "Namen in den Oorlog", worden immer voort gewonden voorbij gebracht. In wijde verte dreunt het kanon.

Daar komt een Belgisch officier op het pleintje gestapt. Zijn kleederen zijn grijs bestoft, zijn gezicht en zijn zwarte baard zijn vuil, hij draagt in de hand een geel valiesje. Hij kijkt even over het tuintje, en mij ziende, komt hij op mij toe. "Kan ik hier ergens mijn valies plaatsen?" Een zuster komt uit de keuken, hij herhaalt zijn vraag en maakt zich bekend als dokter N. . . , van 't fort van Marchovelette. De zuster neemt het valies van hem over.

Daar gaan hier zoo dadelijk vier of vijf ziekenwagens het klooster binnenkomen met gewonden van zijn fort. "Ils sont affreusement brûlés sur tout le corps", voegde hij erbij. Hij is den avond te voren reeds met zijn treurigen last uit de vesting vertrokken, had de gewonden doen op karren laden, die hij had opgevorderd, en was met hen naar een nabijliggend dorp gereden, waar men hem gezegd had 'n veldhospitaal te zijn. Daar aangekomen, was er geen ambulance te vinden, - men wees hem naar Champion. 't Was late nacht, het slagveld nog heet en Deutsche troepen liep langs alle zijden de streek af. Hij achtte het onmogelijk nog tot hier te geraken, en heeft met zijn kermende gewonden den nacht in open lucht doorgebracht. Zal er nu plaats zijn voor dien nieuwen toevoer?

Daar komen de wagens. Ik sta terug in de gang, op mijn vroegere plaats. Als met verstomming geslagen kijk ik toe. Zijn dat menschen? Zijn dat kreten van menschen? Op de draagberies brengt men ze langs mij heen. Hun kleeren zijn van hun lijf gebrand, gansch naakt liggen ze daar, en ik merk het bijna niet, want heel hun lichaam is één vuil-bruine wonde, met paarse vlekken hier en daar, als etterende wonden. De haren zijn van het hoofd geschroeid, de schedelhuid is als gebarsten en geel, vettig vocht vloeit er uit. Hun gezicht en heel hun lijf zijn dik opgezwollen, hun hoofd is iets

onwezenlijks, monsterachtig; de roode holte van hun mond lijkt een gloeiende kool. Bijna allen zijn ze blind... Daar hangt een onverdragelijke stank in de lucht van verbrand vleesch. Zij huilen, en 't is geen geluid van menschenstemmen, maar van beesten, die vastgebonden liggen tegen de grond, en langzaam, langzaam worden doodgefolterd.

God nog toe! Maanden en maanden later zal ik er 's nachts nog van wakker schrikken, zal ik in den donker die dikgezwollen, korstige gezichten zien, die roode bloedende oogholten, dien mond als een vuurkool en dat huilen hooren, dat onmenschelijk, schrijnend huilen... En dat zijn menschen van vleesch en been, arme volksjongens, die geen mensch zouden kwaad gedaan hebben, die enkel vroegen kalm en vredig te leven.

Uit alle deelen van het klooster komen Duitsche soldaten toegelopen en staan er met verdwaasde en bleeke gezichten op te staren. Het nare kermen dringt door tot in de verst gelegen gedeelten van het gebouw. Ze zijn een twintigtal, onder de puinen uitgehaald van Marchovelette en Cognelée. De Duitsche zware granaten hebben de fortten doen springen of er brand gesticht... Op een paar na, sterven ze allen de eerste twee dagen.

Ze hebben meest allen het verstand verlooren, en de ziekendragers moeten soms al hun krachten inspannen, om ze op hun stroozak te houden. Het dier-achtige huilen klint door 't gebouw, zonder een oogenblik onderbreking, en belet de andere gewonden te rusten. In de zaal, waar ze liggen, heerscht een verpeste lucht, waarin het niet uit te houden is. Ze worden verzorgd, vol liefde en toewijding door de zusterkens, ieder uur en ieder minuut. Stille, zwijgzame nonnetjes van Champuut, ik geloof dat er onder u Heiligen leven."

Toen de Duitschers Marchovelette, of beter, zijne ruïnen veroverden, namen ze bijna alleen gewonden gevangen, waarbij de kommandant Duchâteau. Drie dagen en drie nachten schieten waren noodig geweest om zijn geschut tot zwijgen te brengen. Nog twee dagen weerstond het.

Maizeret kreeg gedurende twee dagen 4.000 granaten. De kommandant had ze zooveel mogelijk laten tellen. Het fort werd als een puinhoop overgegeven.

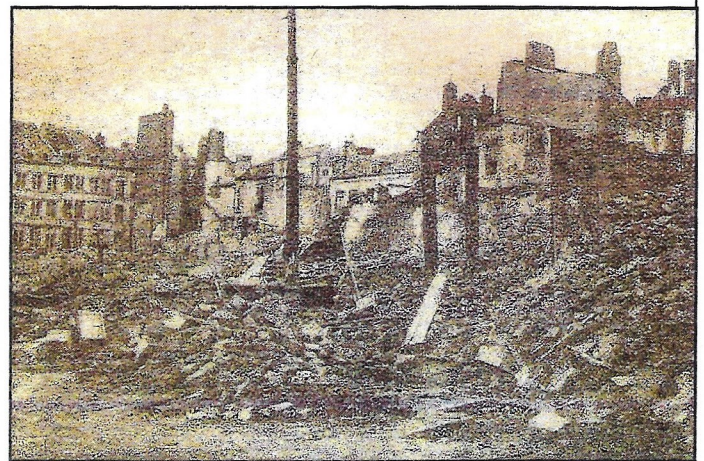
De meeste bedieningsmanschappen van Cognelée werden gedood, gewond of verbrand. De Duitschers maakten er slechts gekwetsten of bijna verstikte gevangenen.

Suarlée werd op 23 Augustus alleen 800 maal getroffen, op 24 Augustus 1.300 maal, en op den 25n Augustus 1.400 maal. Dien middag, om 5 uur, bezweek het.

Deze bijzonderheden bewijzen hoe Namen, evenzeer als Luik, zijn zwaren plicht vervulde.



Namen: de "Place d'Armes" voor het beleg.



Namen: hoe de "Place d'Armes" er na de beschieting uitzag.

Van kletsmajoor tot Bargoenskenner.

Als je over de valreep van een marineschip stapt, val je als argeloze leek meestal onmiddellijk door de mand. Het volstaat dat je naar de kapitein informeert of vraagt naar wat er zich links of rechts op de boot bevindt. Zonder dat je er erg in hebt, heeft het aangesproken bemanningslid je op basis van je koeterwaals al lang als landrot geklasseerd. Aan boord van een marineschip gaat er immers een wereld voor je open, waar een eigen taalgebruik heerst. Maar het zilte marinejargon laat zich snel oppikken. Een voorsmaakje.

Meteen maar met de grootste blunders van wal steken. In burgermidden staat steevast een kapitein aan het roer van een rivieraak, rondvaartboot, visserssloop of koopvaardijship. Bij de marine heet de bevelvoerende verantwoordelijke echter altijd **commandant**, ongeacht zijn officiersgraad. Er is ook een fundamenteel verschil tussen een boot en een schip.

Een **schip** heeft een brug over zijn hele lengte en is altijd zeewaardig. Een **boot** heeft een veel bescheidener of zelfs helemaal geen bovenbouw en is bestemd voor de binnenvaart op rivieren en kanalen. Spreek eenmaal aan dek ook niet meer over links en rechts, maar over respectievelijk **bakboord** en **stuurboord**. Zo heb je alvast een paar elementaire termen op zak.

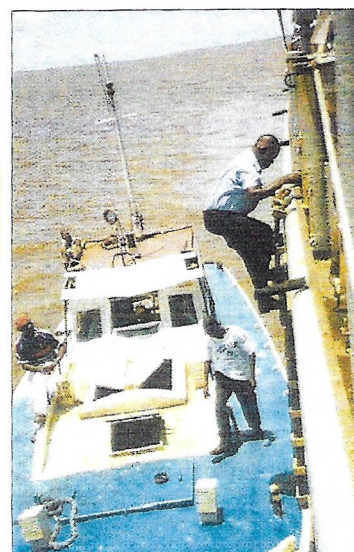
Je hebt drie alternatieven om aan boord van een marineschip te stappen. In principe vormt een **valreep** het verbindingstuk tussen de kaai en het schip. Die valreep ligt op de plaats waar de reling van het schip onderbroken is. Als de commandant zijn schip verlaat of terug vervoegt, zal de wacht aan de valreep dit feit met een schrille fluittoon in de verf zetten (het zogenaamde '**pipen**'). Je kan verder ook via de Middellandse-Zeetrap of via de loodsladder aan of van boord geraken. Aan beide zijden van een marineschip bevindt zich een **Middellandse-Zeetrap**, die je vanop een vaste scharnier op de wal kan uitklappen. Via de **loodsladder** klautert de loods vanop een loodsboot of ander vaartuigje op zee aan boord.



De reewacht staat voor onder meer in voor het 'pipen': de schrille fluittoon weerklinkt wanneer de commandant zijn schip verlaat of weer vervoegt.



*Hoe geraak je aan boord?
Via de valreep (links), of via de loodsladder (rechts).*



Marine News

Over de brug komen.

De **zeewacht** is het equivalent van de wacht, maar dan op zee. Als een marineschip aan de kade ligt, gebruik je de term **reewacht** om het wacht personeel aan te duiden. De **brug** is de plaats waar de officier van zeewacht zich bevindt. Het personeel op de brug leidt de navigatie en alle vaarmanoeuvres in goede banen. Ten tijde van de zeilschepen bevond de brug zich achteraan op het kampanjedek. Toen stroom als scheepsaandrijving zijn intrede deed en de schepen enorme centrale schoorstenen kregen, werd de constructie van een brug of passerelle noodzakelijk om het gezichtsveld naar voren te vrijwaren.

Tot slot nog dit: aan boord van een schip heb je noch een kamer, noch een bed, maar een **cabine** en een **kooi**. Met deze basiswoordenschat in je plunjezak kan je toch al een beetje op beide oren slapen. Om een echte zeebonk te worden, zit er echter maar één ding op: maak alle losse voorwerpen in je buurt al maar '**zeivast**', en kies resoluut voor de marine.



De Godetia, net terug van een passage over de evenaar. Het bewijs: de in het rood geverfde Panamakluis ! Deze kluis is een grote, ronde en verstevigde opening ter hoogte van de neus van het schip, die de voorste tros vanop het aangemeerde schip naar de meerboei op de kade leidt.